

Žiburys

LAIKRAŠTIS ANYKŠČIŲ KRAŠTO ŽMONĖMS

1993 M. BIRŽELIO MĖN. Nr. 8 (34)

Kiek daug sulaužyta likimų... Gedulo ir Vilties diena

Partizanai

Mes išėjom rieškučiom parsinešti
Laisvės Ryto saulės spindulių
ir kartų kartoms juos padalint,
kad norėtų būti jie laisvi —

Su mirtim išgijo mūsų žaizdos,
žemė apdengė kaip paslaptį kančias;
tik miškai kartoja mūsų dalią,
ir mes klausėm: „Ar jie mus supras?“

Ar supras tą nerimą jaunystės,
ko norėjom mes, Tėvyne, Tau;
ar žinos, už ką save dalinom,
ar įvertins kainą kas aukos?

Be žymės išnykę iš pasaulio,
o tikėjom, kad kas ranką mums išties;
ir vaikai kitos kartos užaugę
ar supras, ko troškom iš širdies?

Aldona PRIŽGINAITĖ-SPYKERS

Australija

GEDULO ir VILTIES dienos paminėjimas

BIRŽELIO 13 DIENA

13 val. vyksime į Vilnių dalyvauti Gedulo ir Vilties dienos renginiuose.

BIRŽELIO 14 DIENA

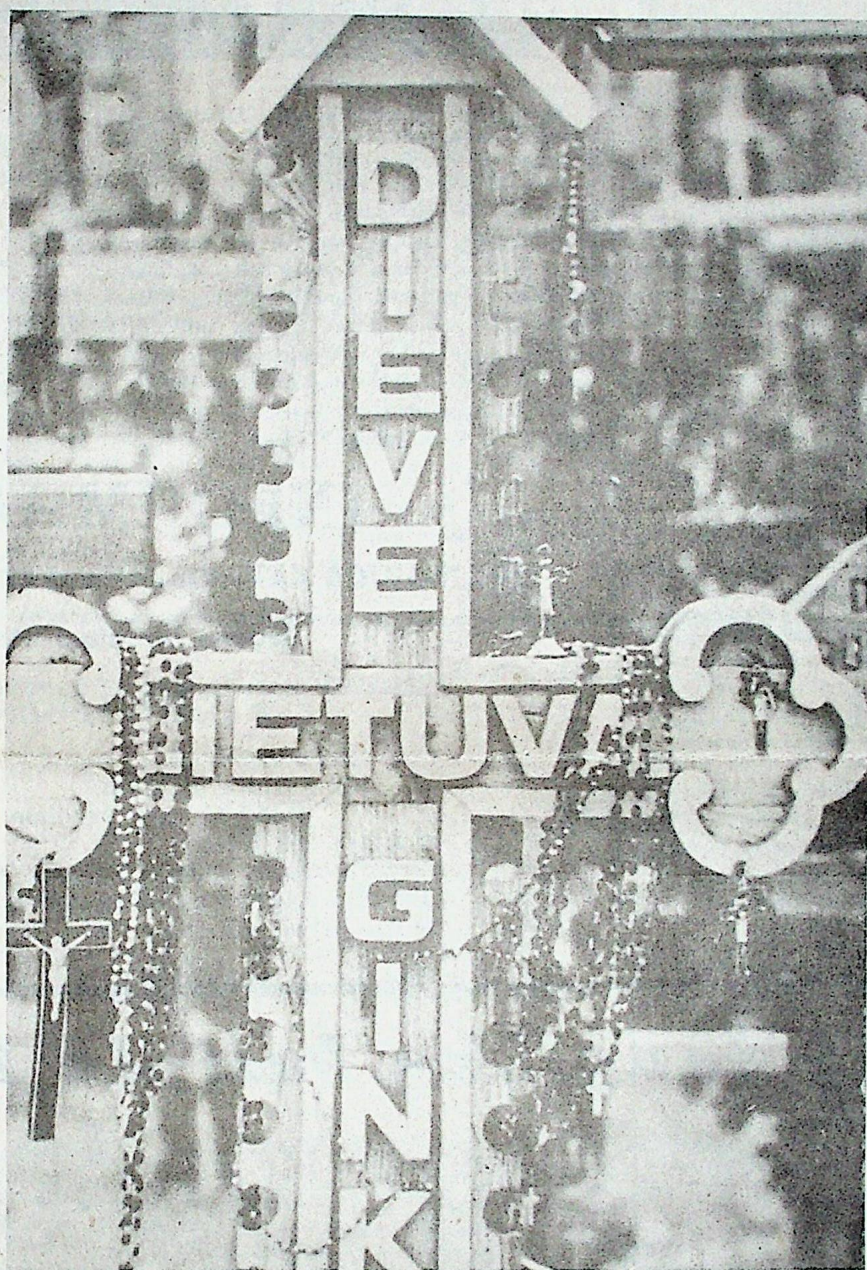
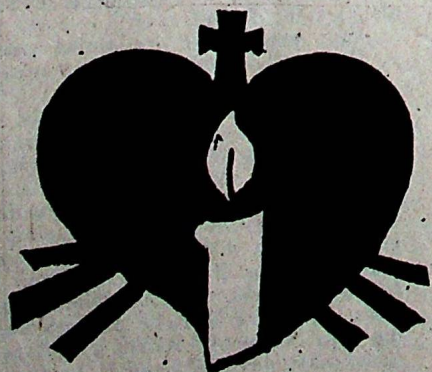
9,45 val. — gedulingos vėliavos pakėlimas miesto aikštėje.

10 val. — procesija prie Kankinių kryžiaus. Tuo pat metu bus lankomos atmintinos vietos — geležinkelio stotis, iš kur buvo tremiami pirmieji anykštėnai, paminklas nukankintiems laisvės gynėjams prie skreby būstinės Janydžiuose, partizanų kapai prie J. Biliūno vidurinės mokyklos, kankinių pagerbimui padėsime gėles miesto aikštėje ir prie buvusio skreby štabo J. Biliūno gatvėje.

17 val. — Tremtinių choro vakaras „Budėki, protėvių dvasia“ Anykščių kultūros rūmuose.

20 val. — muzikos ir poezijos valanda „Tėvynės išsilgusi dvasia“ Anykščių koplyčioje.

Šios dienos paminėjimai vyks visose parapijose.

Lietuva

Graži Tu, mano Lietuva,
Su gojais ir miškais,
Su upėmis, upeliais,
Su trykštančiais šaltinių
vandenais.

Kiek daug kentėjai Tu
tada,
Kai vežė Sibirian Tave.
Ir skaudžiai verkė ažuolai šventi,
Kad žūna žmonės nekalti.

Graži Tu, mano Lietuva
Vargų patyrus, bet
miela.
Tu daug didvyrių
išauginai,
Todėl brangi Tu man
labai

Domicelė
KUNCINIENĖ

Nuoširdžiai dėkojame
Svėdasų, Skiemonių ir
Traupio parapijų žmo-
nėms, kurie savo aukomis
nuolatos remia „Ži-
burį“.

REDKOLEGIJA

Vardas Lietuvos nelyg varpelis...

Kai 1948 metų gegužės 22 dieną Birutei, tik atšventusiai dvidešimtajai savo gimtadieni, svaigo nuo pavasario vaivorykštės galva, virš jos motinos — našlės Onos Bajorūnienės namų Troškūnuose pakibo baisi kančia — jų šeima tremiama! Neišmatuojamo skausmo ašaros plovė skruostas likimo nukryžiuotosios moters, apsuptos keturių dukrų: Stasės, Birutės, nepilnamečių Nijolės ir Rimutės, giliai sielvartaujant aštuntąją dešimtį skaičiuojančiai motinai Onai Daraišienei.

„Laudies gynėjų“ raginama krautis mantą ir rengtis važiuoti į Subačiaus geležinkelio stotį, Birutė į ryšulius įsidėjo ne tik duonos, lašinių ar kruopų, bet ir tautinius rūbus, gitarą. Atrodė, kad plyš iš skausmo širdis, kai sunkvežimis pajudėjo iš gimtųjų Troškūnų. Ilgas už-

kaltais langais ešelonas, sušėmęs Anykščių, Surdegio, Zvilnių, Troškūnų, Niūronių, Debeikių, Rubikių, Traupio, Kurklių darbščiausius, labiausiai okupantų nekentusius žmones, pajudėjo. Pro užkaltus langus iš pripildytų tvankių vagonų ne vien raudos sklido — Lietuvos laukais, sumišusi su ešelonu ratų dundesių, nuskriejo „Lietuva brangi“. Ją dainavo visi ešelonu keleiviai.

Kai vartydama Birutės Bajorūnaitės-Milaitienės albumą pamačiau nuotrauką, kurioje ji tokia graži, apsirengusi tautiniais drabužiais, pagalvojau, kad gimtinės laukai ir jūsų darbščių rankų išpuoselėtos, kryžiais paženklintos sodybos, kurios greit buvo nuniokotos, liko be jūsų balso, be jūsų akių žvilgsnio, jūs savo mieląją Lietuvą kūrėte Sibire, tik apie ją dainas dainuodami, jos ber-

žynėlius ir medumi kvepiančias pakalnes sapnuodami. Dirbdama Krasnojarsko krašto Mansko rajono Badžėisko miško pramonės ūkyje išgirsta, kaip pavasarį miške gegutė užkukuoja ir nejučia pradeda kalbėti su paukštele: gegutėle, gegutėle, pasakyk, kiek man metelių svetimoj šaly liko kentėti? Vieniukla pavasarių nebuvo lemta klausytis lietuviškosios gegutės kukavimo...

Tremtinius girti vairuotojai purvinais keliais atgabeno į nykų 16-ąjį baraką. Vietinių gyventojų kazkokiais banditais iš Lietuvos pavadintieji jie vėliau savo darbštumu ir sumanumu rusų draugiškumą pelnė. Statant Kedrovo gyvenvietę, sunkiausius visus darbus teko dirbti lietuviams: rankomis kasoti kalnų pašlaites, užpilti pelkes, ruošti geležinkelio sankasą, kirsti mišką, rąstus

krauti į vagonus. Birutės likimo draugai dirbo labai sąžiningai. Rusai viršininkai ir vietos gyventojai už tai pradėjo gerbti lietuvių, gerėjosi lietuvių sutarimu ir vieningumu, patiko moterų rankdarbiai. Birutė labai gražiai siuvinėjo, mezgė. Rankdarbiais stengėsi papuošti varganą būstą, kad jis primintų jaukią lietuvišką trobą. Iš bėrzo tošies darė atvirukus. O sesuo Stasė iš duonos padarė Birutei, mamytei, jaunesniosioms sesutėms po rožančių. Rusams patiko ir kaip lietuviškai linksminosi, šoko tautinius šokius, dainavo savo liaudies dainas.

Tremtinio namelyje įsirengę altorių, jie laikė gegužines ir birželines pamaldas. Prie pačių pasidaryto altorėlio iš toliau atvykęs kunigas palaimindavo jaunųjų santuoką, krikštijo naujagį.

(NUKELTA I 3 P.)

OPOZICIJOS POZIORIS

Žemės reformos kryptų projektas

Naują Vyriausybės pateiktą Žemės reformos kryptų projektą aptarė Seimo narys Mečislovas Treinys.

● Vyriausybės siūlomame projekte įtvirtinamas bendrovių prioritetas prieš ūkininko ūkį, mėginama pasenusią ūkininkavimo formą apsaugoti nuo konkurencijos, suteikiant bendrovei įvairias privilegijas.

● Projekte nenumatomas ar nulydimas žemės gražinimas ekvivalentiniais mainais, mėginama įteisinti amžiną žemės nuomą. Atgavęs žemę ūkininkas privalės ją išnuomoti iki 12 metų arba tol, kol bendrovė egzistuos.

● Dar labiau apsunkinamas žemės gražinimas: šalia numatytų sąlygų (turėti pastatus, techniką, gyvulius, žemės ūkio diplomą), dar bus kuriamos komisijos, kurios tikrins žmogaus galimybes ūkininkauti.

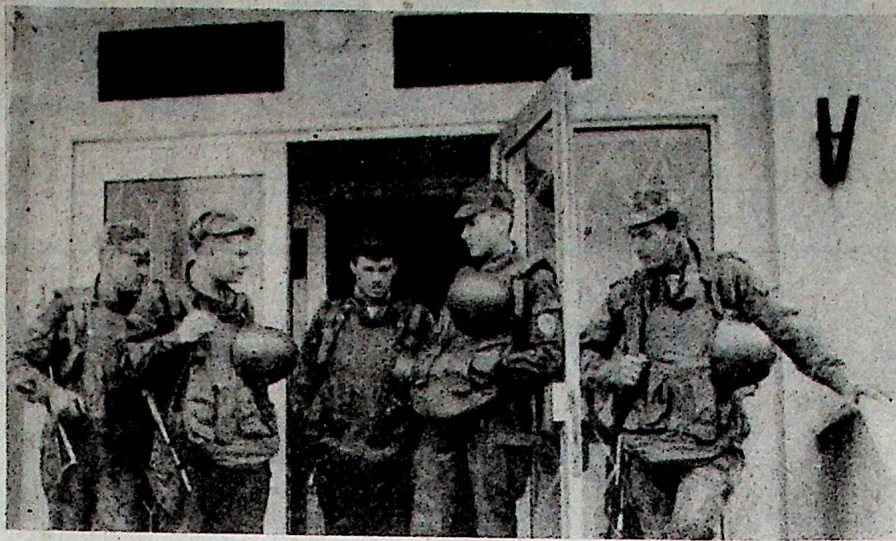
● Noras lengvatinėmis sąlygomis įteisinti 2–3 ha nuosavybę tėra politinis žingsnis, kuris patenkintų dalies senyvių žmonių lūkesčius, bet po 5–10 metų sukeltų dar didesnę sumaištį.

● Vyriausybė, spekuliuodama bežemių vardu, teigia, kad žemės neuženka visiems norintiems, ir tuo pačiu ji siūlo neriboti perkamos žemės plotą. Kieno interesus gina vyriausybė? Ar ne tų, kurie nori išplauti nešvarius pinigų (kas jau pažadėta Lito komiteto pareiškimu), sudaryti kažkam galimybę neribotais kiekiais supirkti stabiliausią Lietuvos turtą — žemę.

Sis projektas dar nepatvirtintas, tačiau iš Žemės ūkio ministerijos jau siunčiamos instrukcijos, reikalaujančios ginti ir saugoti bendrovių interesus ir poreikius.

AKTUALIJOS

Ar išeis Rusijos kariuomenė

Opozicijos lyderis Vytautas Landsbergis spaudos konferencijoje pasakė: „Liko trys mėnesiai iki Rusijos armijos išvedimo pagal pasirašytą sutartį, o Rusija dar kelia klausimą dėl jos kariuomenės statuso nustatymo Lietuvoje, nors jos statusas visiškai aiškus — tai išvedama kariuomenė. Keliami reikalavimai padaryti išimtis Lietuvos pilietybės įstatyme ar įvesti dvigubą pilietybę. Kalbama apie tariamą Rusijos armijos turimą Lietuvoje — jokio nekilnojamo Rusijos turto Lietuvoje nėra. Sis klausimas buvo išspręstas 1992 m. sausio 27 d. su Prezidentu

Borису Jelcinu. Rusija vengia kalbėti apie žalos atlyginimą Lietuvai. Ši klausimą turime kelti nuosekliai“, — pabrėžė Vytautas Landsbergis. Jo nuomone, „likę trys mėnesiai yra labai įtemptas laikotarpis, reikalaujantis ir maksimalaus tarptautinio dėmesio. Turėtume pradėti nuo savęs — savivaldybių, spaudos, Užsienio reikalų ministerijos, kad rugpjūčio 31 d. būtų visiškai išsivadavimo nuo svetimos kariuomenės riba“, — akcentavo Opozicijos lyderis Vytautas Landsbergis.

INFORMACIJA

APIE RUSIJOS KARIUOMENĖS IŠVEDIMĄ IŠ LIETUVOS

Trečias išvedimo etapas

Iki 1993 m. rugpjūčio 31 d. liko 79 dienos.

Iš Lietuvos dar neišvesta:

10.593 kariškiai,

193 kariniai daliniai.

Atsilieka nuo išvedimo grafiko:

Karinės oro pajėgos	5 mėnesiai
Sraigasparsių pulkas (Kaunas)	5 mėnesiai
Radiolokacijos batalionas (Silutė)	4 mėnesiai
Karinis jūrų laivynas	5 mėnesiai

Sąjūdžio konferencija

Š. m. birželio 6 d. įvyko Anykščių rajono Sąjūdžio konferencija. Suvažiavo sąjūdininkai iš viso rajono. Atvyko svečiai — Seimo nariai A. Endriukaitis ir V. Ziemelis, dalyvavo aplinkinių rajonų sąjūdininkai, Anykščių rajono tarybos deputatai, remti Sąjūdžio, rajono tarybos pirmininkas A. Gražys.

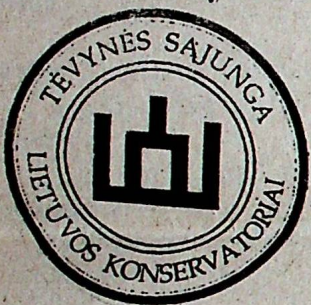
Ižanginį žodį tarė Kovo 11-sios akto signatarė I. Andrukaitienė. Po to kalbėjo Sąjūdžio tarybos pirmininkas S. Nešas. Jis apžvelgė pastarųjų metų politinius, ekonominius, kultūrinius įvykius rajone bei Respublikoje. Po diskusijų buvo priimtos rezoliucijos bei pareiškimai dėl žemės, dėl spaudos, dėl mokytojų socialinės padėties, dėl pensininkų socialinės padėties. Su dideliu susidomėjimu buvo išklausyti Seimo narių A. Endriukaitio ir V. Ziemelio bei A. Gražio pasisakymai.

Išrinkta nauja Sąjūdžio taryba, į kurią įėjo A. Ambraškaitė, J. Minkelis, R. Razanskas, A. Daugilytė, I. Andrukaitienė, S. Nešas, V. Pajarskas, V. Majauskas, V. Pratas, V. Ziemelis, A. Juodzevičienė, J. Meškauskas. Tarybos pirmininku išrinktas S. Nešas, pavaduotoja A. Daugilytė. Seimo nariais išrinkti V. Majauskas ir A. Daugilytė.

K. GUOBUZAS

Medžiaga iš konferencijos spausdiname ketvirtajame puslapyje.

Tėvynės sąjunga

VASINGTONAS. Tėvynės Sąjungos Valdybos pirmininkas G. Vagnorius ir valdybos narė L. Andrikiene išvy-

ko į JAV susitikti su Lietuvos bendruomenės nariais ir aptarti Tėvynės Sąjungos remimo galimybes. Jie susitiks su tautiečiais daugelyje miestų.

ANYKŠČIAI. Prasidėjo Tėvynės Sąjungos narių registracija. Partijos grupės yra įsikūrusios beveik visose parapijose. Manoma, kad Anykščiuose greitai galėsime turėti Tėvynės Sąjungos skyrių. Skyrius registruojamas, kai yra 150 narių.

IŠ KULTŪROS VERSMĖS

Į dangišką šalį Jo kelias...

Liudiškiui kunigui Klemensui Kairiui (1836–1864), Antano Baranausko bičiuliui ir jo dvasios vadovui, Aukščiausiojo buvo duotas kitoks likimas. Tesulaukęs 28-erių metų, jis žuvo tremtyje Urale. Giminėje gyvas Klemenso sesers Cecilijos pasakojimas apie jos nugirstą brolią ir A. Baranausko pasnėkės: „Ko gi tu dejuoji? — sako Klemenso. — Baigsi mokslus, būsi didelis žmogus... Va, man tai reikia dūsauti, mane suims, išves ir numušys...“. Tą gilią įžvalgą Klemenso paveldėjo galbūt iš motinos Justinos Stakytės-Kairienės, sūnaus mirtį išvaidusios sapne...

Anykščių istorijoje K. Kairio ir A. Baranausko draugystė turėjo unikalią kultūrinę prasmę: XIX a. viduryje Anykščiuose suspin-do vos per 20 metų peržengusių dviejų kunigų-poetų sukurtos literatūrinės kilmės giesmės. Kaip labiausiai liaudies pasaulėjautą išreiškusios, jos pasiekė patį aukščiausią — liaudies dainų poetinį įvertinimą. Būtent Liudiškiuose, šviesiojoje Kairių sodyboje, pačiam kunigui Klemensui išmokius seserį Ceciliją, giesmės gavo dainavimo pradžią. Kitų Kairių giminės moterų giedamos, jos nuvilnijo ir per Lietuvą. K. Kairio klėtelės ekspozicijoje per Kairių giminės genealoginį medį išryškėja giesmių kelias iki mūsų dienų (nuo Kunigo Klemenso sesers Cecilijos, jos pusseserių iki garbiųjų Anykščių Azupio giesmininkų Kairių — K. Kairio dukterėčių). Į gegužės 29 d. minėjimą Liudiškiuose susirinkusiems naujai ataidėjo K. Kairio giesmė „Dienelė brėkšta“. Kairių giesmininkų tradiciją pratęsė etnografas Violetos Jucluvienės išmokytas Anykščių folklorinis ansamblis „Violeta puoselėja poetinę viziją atkurti visą Kairių giedamąjį repertuarą. Jau girdėjome jos paruoštas vyskupo A. Baranausko 90 metų mirties sukaikiai skirtas

NUOTRAUKOJE (iš kairės į dešinę): Pr. Viksua, K. Kairys, A. Baranauskas.

Jo pasaulietines giesmes.

Liudiškių Kairių sodyboje, dabartinio mielo jos šeimininko Kazimiero Saltenio seklyčioje, vėl atgijo Gegužinės pamaldos. Po Svč. Mergelės Marijos litanijos, Mergelės Marijai skirtąsias A. Baranausko giesmes giedojo Sv. Mato bažnyčios vargonininko Rimvydo Griaudžės jaunimo choras. Tą dieną po mėnesio sausros pagaliau nuo pat ryto pradėjo skalsiai lyti, lyg pildytusi paties Kunigo Klemenso linkėjimai savo tėvui žemdirbiui:

Tepagausin ant dirvos Dievas kožną jāvą

Ir lig juostos priželdžia atolankas pie-

vu, — Pilnus gurbus galvijų sveikatoj užlaiko, — Lygiai ir namus saug nuog visko klaiko. Gal tai ir buvo maldų Mergelės Marijai didžiausia intensija.

K. Kairio ir A. Baranausko draugystė ypatinga yra ir žmogiškąja prasme. Anot K. Kairio, tai dvi šakos „iš vieno kamieno“, o tas „bendras kamienas stiprus ir galingas, nes jo nepalietė jokia suteršta ranka“. Ir negalėjo paliesti, nes abu saugojo jų Pasi-rinktojo, galingesnio už mus visus, ranka.

Po K. Kairio mirties, jo tėveliams ir sesiu-lėms A. Baranauskas buvo sūnus ir brolis. Savo laiškuose iki mirties juos guodė, ramino ir stiprino.

Kas atidžiau skaitė Vanda: Kuliešienės „Kairių šeimos istoriją“, ras neatitikimą tarp jos ir ekspozicijoje minimo K. Kairio tėvo vardo. V. Kuliešienė, galbūt remdamasi giminės metraštininko Bronislavo Kairio albumu, Kunigo tėvą mini būvus Klemenso. Rengdami ekspoziciją, remėmės dokumentais — Anykščių bažnyčios archyve esančia K. Kairio gimimo metrika ir tėvų vardo dienos proga dedikuotu eilėraščiu („Pasveikinimas dienai Varduvių Tėvo 1836 m. 24 d. gruodžio mėnesio“). Du dokumentiniai šaltiniai liudija tėvą turėjus Adomo vardą.

Klėtelėje veiks ekspozicija, o K. Kairio ir jo šeimos relikvijos čia nebus nuolat laikomos. Prieglobstį jos ras galbūt A. Baranausko klėtelėje.

* * *

Vaziuodamas iš Peterburgo tėviškėn Liudiškiuos, K. Kairys rašė:

„Veža man dabar drauginiks vienas Meillon Lietuvon — ant namų sienas Pasiilsėti ir paskalbėti Su miela drauge — su laukais, oru, Aplankyt gryčią, kiemą ir klėtį. Regėt, kaip tenai gražu, padoru... Nedaugelį dabartinį žmonių be-pas-tinka toks Tėviškės vaizdas, nes daugumos mūsų tėviškės sugriautos, suaršos. Nedaugelį beramina ir bepaguodžia jos taip, kaip guodė Antaną Baranauską, Joną Biliūną, Klemenso Kairį, kai susitikinias su namiš-kiais išsiliedavo bekraste džiaugsmingų jausmų jūra. Klemenso Kairio ir Antano Baranausko klėtelės bus vienu iš tu senųjų tėviš-kių ženklų ir dviejų draugų dvasinės kultū-ros fenomenu.“

Alma AMBRASKAITĖ

Vardas Lietuvos nelyg varpelis...

(ATKELTA IS I P.)

milus. O pats gražiausias jaunos merginos ar moters apstengimas bet kokioje šventėje buvo tautiniai drabužiai.

Vieną 1955 metų gegužės dieną draugės linksmam pranešė, jog į Kedrovą atvažiuo paleistų iš lagerių politinių kalinių. Birutė linksmai pašmaikštavusi: tai gerai, gal ir dėl manęs bent vienas atsiras. Kaip tik! Krito į akį Birutė Vaclovui Milaičiui, buvusiam Vorkutos lagerių kaliniui, kuris kaip dainininkas ir šokėjas netrukus papildė meno sąveiklos entuziastų gretas.

Tuo metu, kai mano amžiaus vaikai mokykloje kartoję „tarp lygių lygi ir laisva, klestėk per amžius, būk laiminga, brangi Tarybu Lietuva“, Vaclovas su Birute tarpusavyje dalijosi patirtos neteisybės ir skausmo jūros lašelais.

Jaunai merginai skaudžiai gėlė širdį, kai mylimas žmogus pasakojo, kaip jį dar su trimis politiniais kaliniais ir 3 laisvaisiais akmenis anglies kirtėjais užgriuvo Vorkutos šachtoje ir jie atskirti nuo pasaulio liko tūnoti labai ankštame kampelyje. Laimė, kad po trejeto dienų išlaisvino. Jei nebūtų buvę laisvųjų, vargu ar kas būtų kalinių ieškojęs. Daug kančių patyrė, susirgęs skorbuto. Daug kentėjo ir tada, kai anglis vežančio vagonėlio su lauzytais kaulais net keturias paras kentėjo, nesulaukdamas

kvalifikuotos pagalbos. Dėl nuolatinio badavimo buvo taip išsekęs, kad tik 40 kg svėrė. Ir kiti kaliniai, jo likimo draugai, atrodė ne kaip žmonės, o kaulų rinkiniai, aptraukti oda. Klaukus reginys — atrodydavo, patenktum oda — kaulai subyrėtų... O kiek daug neištvėrė kančių, moralinio pažeminimo ir amžiams liko gulėti svetimoje žemėje.

Klaikus reginys — atrodydavo, patenktum oda — kaulai subyrėtų... O kiek daug neištvėrė kančių, moralinio pažeminimo ir amžiams liko gulėti svetimoje žemėje.

NUOTRAUKOJE: Birutė Milaitienė tremtyje.

NUOTRAUKOJE: lietuvių vestuvės tremtyje.

je žemėje. Kaip gaudžiai rašė poetas V. Ciniuskas: „Jaunystės mūsų nukankintos vėlės po taigą klaidžioja benamės, be vardų... Jaunystė mūsų po žeme užgriuvo juoda anglim urvuos ties Vorkuta. Jaunystė mūsų gervės apraudėjo sutrikusių virš stepės grandine, kada jiniai besparnė ir bekoję iškosėjo plaučius Kazachstane...“.

O kas palaikė, padėjo įtvirtinti? Vienybė ir viltis, jog nelaisvės pančiai neamžini. Milaičių namuose mačiau bene visą paskutiniuoju metu išleistą tremties archyvo literatūrą. Vaclovas su Birute

giliai išgyvena kitų tremtinių aprašytas kančias, prisiminimus, palygina su savosiomis, tremties knygoje suranda pažįstamų žmonių pavardes. Vaclovas dar ir dabar susapnuoja lagerių siaubą. Ryta nubudęs taip džiaugiasi, kai supranta, kad jis Lietuvoje.

Milaičiams su jais viena vargą vargę tremtiniai kaip broliai ir seserys. O tokių daug mūsų mieste ir rajone. Štai Mansko rajone drauge su jais kentėjo Ona Šiaučienė, Stasė ir Juozas Plėšas, Ona Slizienė, Albinas ir Ona Zukauskai, Danutė ir Povilas Papieviai, Povilas Radzevi-

čius, Vlada Imbrasienė ir jos seserys Jadzė ir Onutė, Pajuodis, Genė Daunoravičienė...

Visi jie vienodai širdingai meldėsi, prašydami Viešpaties gražinti į Tėvynę, leisti per Vėlinės uždegti zvakele ant artimųjų kapo ir kad niekur niekados, per amžių amžius nebūtų iš žmogaus atimta Tėvynė. Taip kaip ir tremtinys anykštėnas Antanas Paulavičius prisipažino savo knygoje, taip ir jie galėtų pasakyti: „Visą gyvenimą mintimis, žodžiais ir darbais meldžiausi už Lietuvą“.

Roma BRAZENIENĖ

PRAEITIES AIDAI

„Bijūno“ birželiai Kovotojas iš „Aro“ būrio

Aš jį sutikau dar gana tvirtą ir žvalų, besirušiantį su tikimi septyniadešimt aštuntajį savo gyvenimo birželį. Pasakiau, kad roriu papasakoti apie jo gyvenimą. Sūtiko, tik prasė neminėti tikrojo vardo, todėl ir vadinsiu jį partizano slapyvardžiu — „Bijūnas“. Susėdam. „Bijūnas“ pradeda pasakoti:

— Gerai menu 1940 m. birželį, kai plentų Zarasai — Kaunas bildėjo tankai, sukeldami didžiulius dulkių debes. Zinojau — čia bilda naujojo okupanto tankai, savo vikšrais traukėdami Tėvynės laisvę.

Menu ir 1941 m. birželį, kai ankstyvą 14 d. rytą riedėjo vieškeliais sunkvežimiai su verkančiais mūsų Tėvynės vaikais — pirmaisiais tremtiniais. Tuoj po to prasidėjo karas, atėjo vokiečių okupacija...

Visus tuos metus jis buvo nuosaldė nuo bet kokios politikos, augino duona savo Tėvų žemėje. Pagaliau vėl praužė frontas, ir šį kartą mūsų žemę ėmė mindyti rytinio okupanto batai.

Prasidėjo gaudymas į raudonąją armiją, — tęsė „Bijūnas“. — Tai vienur, tai kitur liepsnojo sodybos, buvo žudomi į armiją nestojantys jaunuoliai. Mes su jaunesniuoju broliu nusprendėme netarnauti priešui, juk buvau davęs priesaiką Lietuvos kariuomenėje, tarnaudamas husarų pulke. Abu su broliu įstojome į ką tik susikūrusį „Aro“ partizanų būrį. Gavau „Bijūno“ slapyvardį.

Ejo pirmosios okupacijos savaitės. Mūsų būrys veikė aktyviai. 1944 m. rugsėjo mėnesį išlaisvinome žmones iš Kurklių miltelijos pastato, truputį vėliau tokią pat op-

raciją atlikome Baininkuose bei Alantos valsčiuje. Bet labiausiai įsimintinas mano gyvenime buvo 1945 m. birželis. Mūsų būrys — apie penkiasdešimt vyrų — stovyklavo Trakinių kaimo miško pakraštyje, prie Virintos upės, ties Maskoliškio kaimu...

„Bijūno“ pasakojimą įsiterpia buvęs Kurklių „liaudies gynėjas“, partizanų ryšininkas, buvęs politinis kalinys (neminiu ir jo vardo):

— 1945 m. birželio 26 d. pavarė, atvažiuojant į Kurklius, pilietis J. Z. skrebų štabui pranešė, kad Trakinių kaimo pakraštyje (jis nurodė tikslia dislokacijos vietą) aptiktos stovyklaujant stambių banditų (taip jis pavadino) dalinį. Skrebams buvo duota komanda pasirošti kovai. Aš tuojau pat pasiunčiau patikimą žmogų į Trakinių kaimą, kad per ryšininkus praneštų „Aro“ būriui apie iškilusį pavojų.

„Bijūnas“, buvęs „Aro“ būrio vado pavaduotojas, tęsė toliau:

— Nepraėjus nė valandai, „Aro“ būrys apie pavojų jau žinojo. Būrio vadas manė, kad atsilaikysim prieš sriubus, todėl nutarė, nekeisti stovyklos vietos. Bet jis nenumatė, kad būrį gali užpulsti ne sriubai, o karinis dalinys. Paskui mes, likę gyvi, sužinojome, kad naktį iš birželio 26 d. į birželio 27 d. prieš karinį dalinį pradėjo apsupimą. Labai tyliai, be jokių garsų. Trakinių kaimo aukštesnės vietose buvo išdėstyti kulkosvaidžiai. Jie nukreipti į pamiškęs lygumą, nes norėta būrį išstumti iš miško ir jį sunaikinti. Parvėdus būrio vadas grįžo iš ryšininko, gyvenusio Traki-

nių kaime. Jokių priešų karievių nepastebėjo, nes pastarieji buvo gerai užsimaskavę. Be to, jie vadui nesutrakdė grįžti atgal į būrį.

Prieš pat saulės patekėjimą miško gilumoje supokėjo šūviai. Sargyba susidūrė su sovietų kariais. Po minutės kitos praplūpo automatių serijos, pradėjo sproginėti granatos. Kadangi būrio vadas neseniai buvo grįžęs iš kaimo ir nieko įtartino nebuvo pastebėjęs, įsakė būriui trauktis į Trakinių kaimo pusę. Vos mes pasiekėm dobilieną, prabilo kulkosvaidžiai kryžmine ugnimi, nešdami mirtį mūsų būriui.

„Bijūnas“ minutėlei nutilo. Skaudūs prisiminimai jau dino.

— Aš, — tęsė toliau jis, — nepaklusau šiam vado įsakymui ir su keturių žmonių grupele prasiveržiau pro apsupties žiedą Virintos upės aukštupio link. Ejau paskutinis ir nepamačiau, kur dingo mano draugai. Likau vienas. Kaip vėliau paaiškėjo, jie pasislėpė upės pakrantėje ir liko gyvi. Už kelių kilometrų pamačiau priristą arkli. Jis blaškėsi išsigandęs šūvių paplūpos. Kadangi nepriklausomybės metais buvau tarnavęs husarų pulke, man teptreikė keiliu sekundžių — užšokau ant jo ir pasileidau Klabinio kaimo link. Žirgas nešė taip smarkiai, kad vos galėjau išsilaikyti. Kulka aplink varpę žemę, tačiau nė viena nepalietė manęs, nei žirgo...

Tik vėliau sužinojau, kad iš viso mūsų būrio tik mes keturi išsigelbėjome — visi kiti mūsų draugai žuvo Trakinių kaimo laukuose.

„Bijūnas“ nutilo, sujaudintas prisiminimu.

Paklausiau, kaip jis gyve-

no toliau. „Bijūnas“ papasakojo, kad tėvas jam nupirko pažymą svetima pavarde, ir jis išvyko į Žemaitiją. Ten gavo pasą svetima pavarde, įsidarbino ir dirbo iki arešto. 1964 m. saugumiečių buvo suimtas ir pagal RSFSR BK 125 straipsnį birželio mėnesį buvo nuteistas trejiems metams laisvų statybų.

Po to „Bijūnas“ grįžo į Anykščius, įsidarbino ir toliau legaliai gyveno.

— Bet niekaip neužgija gyvenimo žaidzos, — vėl grįžta į praeitį „Bijūnas“. — Gerai menu, kai Balninku sriubai, neradę manęs su broliu namuose, išvarė iš trobos tėvus, uždegė pastatus, išsivare gyvulius į Balninkus, tėvams nieko neleidami pasiimti.

Jaučiuosi kaltas už brolio mirtį. Jis krito mūsų metu Trakinių kaimo laukuose. Jaučiuosi kaltas, kad negalėjau jo išgelbėti — juk buvau už jį vyresnis...

Paklausiau, apie kokią Tėvynę jis svajojo, būdamas partizanų stovykloje arba drėgname, priplėkusiame bunkervie. „Bijūnas“ atsakė:

— Viltis, kad Tėvynė vėl bus laisva, nepalikdavo mūsų ir sunkiausiomis minutėmis. Bet mes niekada nematėme, kad Lietuva bus spekuliantų ir vagių tauta. Kiek buvo vyriausyblių, nė viena iš jų nesustabdė nei metalo, nei duonos išvežimo į kitas valstybes, o juk už sienų apsauga kažkas gauna gerus atlyginimus.

Patylėjo ir atsідūsėjęs tarė:

— Ne, ne už tokią Lietuvą buvo išlieta tiek daug kraujo...

„Bijūno“ pasakojimą užrašė

Petras JUŠKA

Susitikimas

Buvo gili ir šalta 1948 metų žiema. Archangelsko srities miške, netoli nuo Jukso ežero stoties. Lagerio Nr. 6 kaliniai, nepaisant didelio šalčio, alkani ir apipyšę, išsekę fiziškai, kirtu mišką. Krovė medžius į jaučių traukiamas roges, vežė prie geležinkelio, kur krovėjų brigados miško medžiagą krovė į vagonus.

Buvo vasario mėnesio vidurys. Traukinys į miško pakrovimo aikštelę atbaidino keletą tuščių „pulmanų“. Prie dar buvo prikabinoti du vagonai — saugoni saugybos su šunimi.

Visiems buvo aišku. Atvyko papildymas. Sunkios gyvenimo sąlygos, badas bei ligos buvo labai praradusios lageryje gyvenančių kalinių gretas.

Po gerų poros valandų kolona, kurioje buvo nemažai politinių kalinių bei kriminalinių nusikaltėlių, jau trypė kojomis, daužė rankas į šonus prie pagrindinio lagerio vartų. Šaltis buvo persmelkęs kalėjimo kameroje bei gyvulinuose vagonuose bado išsekintus kūnus. Pagaliau prasidėjo priėmimo procedūra, ir kaliniai vienas po kito įėjo į zoną.

Beveik paskutiniu buvo pašauktas kalinys Korinčiuk, kuris, pasakęs vardą, gimimo metus, straipsnį (581b bei bausmės laiką — 10 metų lagerio, 5 metus be teisių), prižiūrėtojų patikrinus, įėjo pro vartus ir stėjo prie kolonos laukti paskutinių kalinių iš jų etapo. Sargybinis, stovėjęs arčiau, minutėi sustingo. Nustojo trypės kojomis ir rankas daužęs į šonus. Korinčiuk pavarde jam priminė kažką labai brangaus. Jis ir pats nešioja tokią pavardę. Plūsteli prisiminimai...

Prasidėjus karui, jis jau buvo paauglys. Šeima verkdam išlėdėjo tėvą į frontą, kuriame jis dingo be žinios. Ir štai — vardas, pavardė — viskas tinka. Sargybinis atpažino tėvą, kurį jis pats atlydėjo etapu iš Vakarų Ukrainos į Archangelsko miškus. Atlydėjo badui ir galbūt mirtčiai.

Tėvas, grįžtant iš vokiečių nelaisvės, buvo areštuotas, nuteistas ir, neleidus pasimatyti su savaisiais, atvežtas čia.

Praėjo dvi dienos. Ryta, besikeikiant „nariadčikui“, šūkaujant brigadininkams, kaliniai rikiavosi prie pagrindinių vartų naujai darbo denai. Vartams prasiveriant kampinime srgybos bokštelyje pasigirdo šūvis. Vartai vėl užsidarė. Iš „vachtos“ į bokštėlį tekinas nubėgo karininkas. Iš zonos po kelių minučių buvo iškviestas gydytojas kalinys, latvis. Liepė.

Ir tik po gero pusvalandžio buvome išvesti į darbą. Vakare gydytojas papasakojo (mes gyvenome viename barake), kad bokštelyje budėjęs karys nusizūdė. Kulka perskrodė galvą. Karininkas, nuo staliuko paėmęs raštelį, buvo bepradėdas skaityti, bet, atsiminęs, kad šalia jo yra gydytojas kalinys, susilaikė ir įsikišo jį į kišenę.

Zuvusio kario namiškiai gavo pranešimą, kad jų sūnus, tarnavęs vidaus reikalų daliniuose Archangelsko srityje, žuvo eidamas tarnybos pareigas ir yra ten pat palaidotas.

Tėvui nebuvo galimybių ieškoti sūnaus kapo: 1950 metų pradžioje su kitais politiniais kaliniais buvo pervežtas į Karagandą, kur 1953 m. žuvo šachtoje Nr. 23.

Petras JUŠKA

IŠ SAJŪDŽIO KONFERENCIJOS

Mintys iš pranešimo

Neseniai minėjome Sąjūdžio sukaktį. Prieš 5 metus, birželio 3 d., Vilniuje susirinko Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinė grupė.

Anykščiūose 1988 m. birželio okupacinė valdžia nieko blogo nežadėjo. Istorikai dėsnia, kad didžios idėjos gimsta ten, kur yra daugiausiai žmonių, kur vieno žmogaus mastymas papildo kitą. Laikui bėgant jos plinta vis tolyn, vis didesnį žmonių ratą įtraukdamos. Greitai jos atkeliauja ir į Anykščius. 1988 m. rugpjūčio 11 d. galime laikyti Anykščių Sąjūdžio gimimo dieną. Tą dieną įvyko konspiratyvus pirmasis Sąjūdžio iniciatorių susirinkimas. O toliau darbas vijo darba, žmogus keitė žmogų. Šiandien į Sąjūdžio pradžią mes žiūrime jau be anų dienų euforijos. Dabar jau daug ką vertiname kitaip. Kaip ir respublikiniame „Sąjūdyje“, tai ir Anykščiuose, susiliejo dvi linijos. Viena — okupacinių oficialių valdžios struktūrų kuriama ir KGB laiminama, antra — tautiškai nusiteikusių okupuotos valstybės žmonių. Pirmieji — sąmoningai veikę Sąjūdyje savo viršininkų skatinami ir todėl daug kur pasirodė drąsesni, energingesni, veiklesni, antroji — patiklūs, dažnai su nuostaba klausęsi „drąsesniųjų“ savo vedlių.

Istorinis dėsningumas sako, kad tai, kas vyko Lietuvoje per pastaruosius penkerius metus, vis tiek anksčiau ar vėliau būtų įvykę, bet kad okupacinės struktūros išjudino aktyviai veiklai tautinių-patriotinių pažiūrų žmones — tai faktas, kurio nenuneigsiu. Tik okupacinės struktūros nenumatė, kad Tėvynės laisvės ilgesys, už-

koduotas Lietuvos žmonių gėnuose, bus stiprus, ir todėl pralaimėjo.

* * *

Visus metus vykstantis privatizavimas ir žemės reforma, kur ir vienam, ir kitam procesui vadovavo senoji partinė nomenklatura, taip ir nepakeista, parodė savo trūkumus. Tiek privatizacijoje, o ypač žemės ūkyje, naujais įstatymais, o kartais jų netobulumais puikiai sugeba pasinaudoti neokomunistinė nomenklatura. Jų rankose pamažu atsuduria turtas, o propagandinė mašina, kuriai puikiai vadovauja buvę partiniai ir KGB, dirba savo darba. Dieną ir naktį dėl visų bėdų kaltinami Landsbergis ir Vagnorius, dieną ir naktį mažai galvojančiam žmogui sako: muzikantas nieko neišmano, o Vagnorius — vagis. Ir tai puikiai veikia žmogų, kadangi jis nežino, kad dauguma Anykščių mieste privatizuotų objektų atsiranda buvusios partinės nomenklaturės rankose, privati parduotuvų savininkai, — buvę partiniai funkcioneriai arba prekybinė nomenklatura. Kaimo žmonės juk nežino, kad pagrindiniai skubios bendrovių kūrimo iniciatoriai buvo kolūkių pirmininkai, kurie sudaro ir rajono tarybos deputatų didžiąją dalį. Pirmininkai puikiai suprato, kad mažoje bendrovėje sukoncentravus geriausią techniką, darbsčiausius žmones, jiems bus daug geriau gyventi.

Rajono valdžia nuo įstatymu aiškinamojo darbo visiškai buvo nusišalinusi. O juk šis darbas turėjo vykti 1991 m. sausio-balandžio mėnesiais. Valdžia pradėjo vykti į kolūkius tik 1992 m. pavasarį, vasarą, kai prasidėjo negrįžtami procesai, t. v.

bendrovių registracija, o su tuo susiję ir pykčiai dėl turto. O argi susipykę žmonės girdėdavo, kad buvo aiškina, kas parašyta įstatyme. Nei jiems juk buvo svarbiau, kad kaimynas gavo daugiau, negu jis, kad ūkininkas turi ir turės daugiau, negu jis, o galų gale — kad ūkininkas bus pats sau ponas, o jiems ir toliau diriguos draugas bendrovės vadovas. Tarp žmonių augo susipriešinimas ir pyktis, blogio linkėjimas...

* * *

Po Seimo rinkimų prasidėjo „ramus“ gyvenimo laikotarpis. Patys girdite — nurimo šnekos eilėse, turgeliuose, visi viskuo darosi patenkinti. Valdžios vyrai kalbėdami nuolat pabrėžia, kad pas mus „daugėja demokratijos“, kad žmogus išsivaduoja nuo baimės. Artėjame į taip neseniai kurtą ir šlovintą „šviesų komunizmo rytą“. Taigi tuoj gyvenime palaimos karalystėje. Tai gal ir Sąjūdžio nebereikia? Gal jis trukdo mūsų išmintingiesiems kūrėjams kurti?

Prieš metus įvykusioje Sąjūdžio konferencijoje kalbėjau: „Mes įveikėme tik didįjį melą, didžiąją neteisę, kurią buvo padarę sovietų okupacija. Bet argi šiandien paprasto, kasdieniško melo mažiau? Ar nebėra neteisės, prieš kurią turi kovoti tikras Sąjūdžio žmogus? Argi mes patys nenorime būti geresni, dorėsi, švaresni kaip vakar buvome?“. Atsakėme, kad lyg ir norime, lyg ir to siekiame. Bet mūsų buvo mažuma. O šiandien? Kai matome, kad vėl sugrįžta didysis melas, tik jau ne okupantų, o savųjų nešamas, kai aiškiai pažėdinėjami įstatymai, kėsinamasi į Konstituciją, kurią patvirtino Lietuvos žmonės dauguma. Šis melas mūsų valstybei daug pavojingesnis, nes jo nešėjas yra sunkiau

parodomas nemąstantiems žmonėms.

Tad Sąjūdžiui veikti yra kas.

Ir pirmiausia ruošti žmones okupacinės kariuomenės išėjimui, kad žmonės tai nebūtų nepastebėta diena, kai Lietuvoje neliks svetimos valstybės kariuolės. Iki tos valandos ligo 79 dienos. Po 54 laukimo metų. Kad žmonės tai žinotų, sąjūdininkai miesteliuose ir kaimuose, kiek leidžia galimybės, apie tai turėtų žmones informuoti. Gal reikėtų vėl atnaujinti Sąjūdžio stendus? Suprantu, kad tai bus nelengva. Mes kreipėmės į rajono valdytoją A. Dačiulį su prašymu suteikti nemokamai miesto skelbimų lentos dalį, kur skelbtume informaciją apie okupacinės kariuomenės išvedimą. Atsakyta neigiamai, nurodant, kad jie patys skelbs, kai gaus valstybinių įstaigų oficialią informaciją. Pereikime per Anykščius ir paieškokime tokios informacijos. Jos nėra. Ir, manau, nebus, nes šiandieninės Lietuvos valstybinės įstaigos, atrodo, nėra suinteresuotos šią informaciją skelbti.

* * *

Todėl, kad galvojame apie ateitį, kad turime viltį, mes, sąjūdininkai, buriame į partiją — Tėvynės Sąjungą. Renkamės dar vieną politinės veiklos formą. Sąjūdžio struktūros yra neorganizuotos, jos negali veikti efektyviai. O mes turime ruošti ateinančioms rinkimams. Ir negalime pakartoti vienos iš lemtingiausių Sąjūdžio klaidų — teiginio, kad vykdomosios valdžios mums nereikia, kad gana to, jog turime politinę valdžią. Pasaulyje taip nedaroma. Todėl turime imtis organizuotos veiklos formų.

S. NEFAS
Sąjūdžio tarybos pirmininkas

Bočių godos

Nelabai seniai „Anykštoje“ buvo paskelbta: „Bočiai merdi“. Išiseisti neverta, nes tai beveik tiesa. Dar taip neseniai bočiai buvo kupini vilties ir pasiryžimo pakelti visus sunkumus, nes matė prasmę ir tikėjo Maironio žodžiais, kad „grąžu už Tėvynę pavargti, kenčianti“. Jėgų ir energijos teikė tikėjimas, kad Lietuva pabudo, prisikėlė ir per kančias versis pirmyn. Kupini geriausių norų bočiai rinkosi, dainavo, giedojo, važiavo į Vilnių budėti pavojų dienomis ir naktimis. Norėjo aukotis, todėl ir veiklai užteko galimybių. Už susidėtus pinigus pirkto lauktuves ir didžiųjų švenčių progą lankė Aknystų pensionato gyventojus, lankė pavienius invalidus, slaugė ligonius, važiavo į Siluvą dėkoti Marijai už laisvę, lankė Kryžių kalną, šventė Užgavėnes, ruošė literatūros valandėles. O ką bočiai gali šiandien? Tikrai merdi. Merdi ir dvasia, ir kūnu. Dvasios skausmas, nusivylimas, gėda prieš pasaulį daugelį gal labiau žeidžia negu alkis, nepritekliai. Norėjome kurti civilizuatą demokratinę valstybę. Joje turėtų būti svarbūs šie rodikliai:

1. Pragyvenimo lygis.
2. Skirtumas tarp didžiausios ir mažiausios algos.
3. Kokį dirbančiųjų atlyginimo procentą sudaro pensija.

Nepriklausomoje Lietuvoje prezidento atlyginimas buvo tik 4 kartus didesnis už gimnazijos mokytojo. JAV prezidento alga ir dabar yra tik 6 kartus didesnė už mažiausią uždirbančio amerikiečio atlyginimą. Vakarų Europos šalių valstybių vadovų atlyginimai yra 6–7 kartus didesni už mažiausią uždirbančių bei pensininkų Lietuvoje dabartinių vadovų algos yra daugiau kaip 20 kartų didesnės už mažiausią uždirbančių bei pensininkų. Lietuvoje dabartinė Aukščiausiosios Tarybos deputatų algos buvo 4–5 kartus didesnės už minimalias algas. Dabar skirtumas išaugo iki 10 kartų. Pensijos anksčiau sudarė 55–60 proc. dirbančiųjų atlyginimo, o į valdžią atėjus kairiesiems — tik 30 proc. Taigi — viršūnės klesti, apačios skursta. Pensininkui jau nebeįmanoma nei socialiai pavalgyti, nei laikraštį ar knygą nusipirkti.

Tačiau Rusijos kariškiai pensininkai Lietuvoje gyvena žymiai socialiau. Jeigu tiesą rašo gegužės 14 d. Rusijos kariškių laikraštis „Krasnaja zvezda“ straipsnyje „Pensininkai skubina, politikai neskuba“, tai kariškiai pusę pensijos gauna iš Lietuvos, nes rubliai jiems keičiami santykiu 1:1, nors oficialus rublio kursas yra dvigubai mažesnis.

Tad nereikia stebėtis, kad Lietuvos pensininkų pensijos tokios elgetiškos. Tačiau bočiai kantrūs. Jie laikysis iki paskutinio ir darys, ką galės, kad šviesa nugalėtų tamsą.

Ona ŠAKENIENE
Bendrijos „Bočiai“ pirmininkė

IŠ KELIONĖS ĮSPŪDŽIŲ

Seminaras ūkininkams

Svedijos ūkininkų federacijos kvietimu gegužės pabaigoje dvidešimt keturi Lietuvos ūkininkų sąjungos nariai buvo išvykę į Sanga-Sebi ūkininkų konsultacinį centrą, kuris yra netoli Stokholmo. Atvykusius į Stokholmą mes pasitiko, visas penkis dienas lydėjo ir buvo vertėju Povilas Calnaris, 1944 m. iš Sventosios su valtele perplaukęs Baltijos jūrą ir prieglobstį radęs Svedijoje.

Pirmiausia mes buvome supažindinti su Svedijos ūkininkų federacijos funkcijomis, jos veikla. Ši organizacija yra visuomeninė. Ji išsilaiko iš ūkininkų nario mokesčio ir gaunamo pelno. Jos tikslas — įstoti į Europos bendriją. Ūkininkų sąjunga tiria produkcijos paklausą ir stengiasi prie jos prisitaikyti. Ūkininkai aiškino, kad pas juos gaminama daug maisto produktų, todėl vyriausybė skiria dotacijas, kad fermeriai dalį dirbamos žemės paliktų pūdymams. Svedijos ūkininkai didžiausią dėmesį kreipia į produkcijos kokybę, o ne kiekybę. Gaminti kokybišką produkciją švedai turi visas galimybes, nes Svedijoje gyvuliai iš viso neserga kai kuriomis infekcinėmis ligomis, kurios, deja, paplitusios kitose šalyse, jau nekalbant apie mūsų respubliką.

Šalia teorinių užsiėmimų (ūkio ekonomika, buhalterinė apskaita, turizmas ir kt.), teko lankytis ir pas ūkininkus. Važiuodami pas

juos, atkreipėme dėmesį, kad ten keliai siauri, tik vietomis padaryti praplatinimai prailgimui. Tai, kas daroma pas mus tiesiant kelius, galima vadinti tyčiojimusi iš žemės.

Gyvenamų namų apšildymui kai kurie ūkininkai augina energetinį mišką. Tai karkliniai krūmai. Juos sodina į dirbamą žemę, augina 4–5 metus, tada nupjauna, palieka išdžiūti, po to susmulkina. Šis kuras laikomas prie katilinių. Prikraunamas rezervuaras ir transporteriu kuras patenka į katilinės pakurą, kartu pučiant ir orą. Susmulkinta mediena gerai dega, ekologiškai visai nekenksminga. Su 30 m² smulkintos medienos dešimt dienų galima apšildyti 6000 m² patalpas. Katilinė nedidelė, daili, panaši į vagonėlį. Mes lankėmės ūkininko Kjell Vrel sodyboje, kur jis drauge su dviem kaimynais ūkininkais susikoooperavę įsirengė tokią katilinę ir kas trečia savaitė ją prižiūri. Katilinė dirba per parą tik viena valanda, nes visas automatizuota. Šis ūkininkas turi 30 ha miško ir 150 ha žemės. Ūkyje jis dirba su žmona. Per metus dar 300–500 valandų samdo pagalbinius darbininkus. Augina rugius, grietčius ir energetinį mišką. Ūkininkus, auginančius energetinį mišką, vyriausybė skatina dotacijomis. Nors Svedijoje miškas užima 60 proc. žemės, tačiau švedai mano, kad dar apie 8 proc. dirbamos žemės plotų reikia sumažinti.

Lankėmės ir pas ūkininką, kuris žemę nuomoja. Augina grūdines kultūras ir laiko melžiamas karves. Primitizis iš karvės — 7000 kg, riebumas — 4,2 proc.

Pas ūkininką, kuris augina kiaules, nustebino ideali tvarka paršavedžių fermoje. Kiaulėms kreikiama susmulkinti šiaudai, mėšlas pašalinamas į hermetizuotus kanalus. Ūkininkas laiko 80 paršavedžių, turi 1200 prieauglio. Dirba tik jis su tėvu. Veterinarijos gydytojas į fermą atvyksta tik kartą per mėnesį. Ypatingas dėmesys fermose skiriamas aplinkos tvarkai ir švarai. Sruotos įterpiamos į dirvą, o ne pilamos kaip pakliūva ir kur pakliūva — kaip pas mus.

Seminaras Svedijoje buvo labai naudingas. Gavome ne tik teorinių ir praktinių žinių, bet ir užmezgėme ryšius su ūkininkų federacija, su pačiais ūkininkais. Be to, šeiminiškai pasistengė mums plačiau supažindinti su savo šalimi. Buvo įdomi ekskursija po Stokholmą, jo apylinkes. Lankėmės Svedijos karaliaus Gustavo rūmuose, jo pilyje.

O išvykstant mus visoje kelionėje lydėjęs Povilas Calnaris kiekviena tėviškai pabučiavo, paprašė perduoti pačius nuosirdžiausius linkėjimus Lietuvos ūkininkams ir palinkėti vieningai dirbti Lietuvos labui.

Vidmantas PUKENIS
Ūkininkų sąjungos pirmininkas

GIMTOJI KALBA

-Galiu su gripu

Isidėmėkime

Prielinksnis su nevertotinas nuskant ligą, diagnozė: Giliu su gripu (=sergu gripu). Atvežė ligonį su bronchitu (=sergantį bronchitu). Porą kartų buvau ligoninėje su skrandžiu (=dėl skrandžio, gydžiau ligoninėje skrandį).

Roma BRAŽENIENE

REDKOLEGIJA:

Irena ANDRUKAITIENE, Alma AMBRASKAITĖ, Raimondas GUOBIS, Aldona JUODZEVICIENE, Aldona DAUGILYTE, Saulius NEFAS, Vyngas RACKAITIS, Ona ŠAKENIENE, Milda TELKSNYTE, Valerija ŽEMAITYTE.

Žiburys

Redakcijos adresas: Anykščiai, Vilniaus 13, tel. 5-11-54

Lietuvos Sąjūdžio Anykščių Tarybos ir Santaros „Už demokratinę Lietuvą“ tarybos leidinys. Platinamas už aukas.

Pradėtas leisti nuo 1988 m. spalio mėnesio.